

Załącznik do Uchwały Nr XXVI/131/2012
Rady Miasta Dęblin z dnia 29 marca 2012 r.

**PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE I OCHRONY OFIAR PRZEMOCY
W RODZINIE
DLA MIASTA DĘBLIN
NA LATA 2012-2017**

opracowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej

Dęblin 2012

Wstęp

Ważnym i długofalowym celem polityki prorodzinnej państwa jest kreowanie warunków do pełnego rozwoju i właściwego funkcjonowania rodziny oraz przeciwdziałanie występowaniu postaw i zachowań aspołecznych, grożących patologiami w tym przemocą domową. Przemoc w rodzinie występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym, często łączy się z problemem nadużywania alkoholu oraz niskimi dochodami. Przemoc zdarza się w domach rodzinnych, w zamkniętym kręgu osób, gdzie jedynymi świadkami są wyłącznie członkowie rodziny. W związku z powyższym konieczne jest podjęcie działań zmierzających w kierunku edukacji społecznej, dostarczającej wiedzy o zjawisku przemocy i sposobach radzenia sobie z problemem. Niezbędne jest również zapewnienie profesjonalnej pomocy interwencyjnej i terapeutycznej zarówno sprawcom jak i ofiarom przemocy, ze szczególnym uwzględnieniem krzywdzonych dzieci.

W celu efektywnego przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenia jej negatywnych następstw w życiu społecznym i rodzinnym tworzy się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na terenie miasta Dęblin na lata 2012-2017. Program zawiera podstawy prawne działania, zasady działania, cel główny i cele szczegółowe, wymienia realizatorów i adresatów Programu oraz instytucje i organizacje współpracujące. Program przedstawia również charakterystykę zjawiska przemocy w rodzinie, dostępne dane na temat przemocy w rodzinie w Dęblinie w ubiegłych latach. Cele oraz działania Programu będą podlegać ewaluacji i odpowiadać na potrzeby mieszkańców Dębina, w zakresie przeciwdziałania przemocy.

Zakładając, że niniejszy Program będzie stanowił wstępny strategiczny plan działań wobec problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy Dęblin i będzie realizowany przez wszystkie instytucje i organizacje zobligowane do podejmowania działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, oczekuje się, że przyczyni się on do stworzenia zintegrowanego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, ograniczenia zjawiska przemocy oraz poprawy kondycji rodzin mieszkających na terenie gminy Dęblin.

Podstawa prawna:

1. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przyjęty Uchwałą Nr 162/2006 Rady Ministrów z dnia 25 września 2006 r.
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z dnia 2005 r. Nr 180 poz. 1493 z późn. zm.).
3. Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi (j.t. Dz. U. z 2002 r. Nr 147 poz. 1231 z późn. zm.).
4. Ustawa z dnia 12.03.2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Z 2009 r. Nr 175 poz.1362 z późn. zm.).

ROZDZIAŁ I

Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie

1.1. Zjawisko przemocy domowej – definicja

W świetle współczesnych rozważań, zjawisko przemocy domowej należy do istotnych problemów społecznych. Jej przebieg ma charakter złożony, wieloaspektowy i dynamicznie się zmienia. Liczne badania dowiodły, iż przebywanie w dysfunkcyjnych, patologicznych rodzinach, kształtuje w sposób niewłaściwy osobowość człowieka, zaburzając obraz funkcjonowania rodziny, poprzez agresję i dokonywanie aktów przemocy.

Według definicji zawartej w art. 2 pkt. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, **przemoc** to:

„Jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt. 1 (członek rodziny – osoba najbliższa w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6.06.1997r. – Kodeks karny), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.”

1.2 Rodzaje i typy przemocy

Wyróżniamy następujące formy przemocy:

- 1) **Przemoc fizyczna** jest to wszelkiego rodzaju bezpośrednie działanie z użyciem siły, którego rezultatem jest nieprzypadkowe zranienie np. popychanie, obezwładnianie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką, pięścią lub przedmiotami, oblewanie wrzątkiem lub substancjami żrącymi, użycie broni, itp. Kiedy ofiarą staje się osoba dorosła, objawy fizyczne przemocy łatwiej jest rozpoznać i odnieść do konkretnego zdarzenia. Trudniej zdiagnozować jest objawy u dziecka, ze względu na jego aktywność ruchową i częste skłonności do zadrapań czy też siniaków.
- 2) **Przemoc psychiczna** jest to działanie prowadzące do zniszczenia pozytywnego obrazu własnej osoby np.: wyśmiewanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzenie, narzucanie własnych poglądów, ciągłe krytykowanie, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów, stosowanie gróźb, szantażowanie. Ten rodzaj przemocy jest bardzo trudny do rozpoznania, ujawniana jest bardzo często długo po ustąpieniu przemocy np. w obliczu jakiegoś stresu sytuacyjnego lub problemu innego rodzaju.
- 3) **Przemoc seksualna** jest to wymuszanie różnego rodzaju niechcianych zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy np. nieakceptowane pieszczoty, praktyki seksualne, seks z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia, krytykowanie zachowań seksualnych.
- 4) **Przemoc ekonomiczna** jest to działanie mające na celu całkowite uzależnienie finansowe ofiary od sprawcy np. odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwienie podjęcia pracy, niezaspokajanie podstawowych potrzeb rodziny.
- 5) **Zaniedbanie** jest to stan ciągłego niezaspokajania podstawowych potrzeb fizycznych emocjonalnych osób zależnych.

1.3 Skutki przemocy w rodzinie

Przemoc może spowodować oprócz szkód fizycznych trwałe i rozległe następstwa w psychice człowieka. Z powodu wielu następstw takich doświadczeń cierpią nie tylko ci, którzy są ofiarami, ale również często bezsilni świadkowie obserwujący akty przemocy głównie są to dzieci.

Konsekwencjami doświadczania przemocy przez osoby dorosłe są:

- poważne obrażenia ciała;
- wzrost częstości objawów związanych ze stresem (ból głowy, żołądka, pleców);
- przygnębienie, smutek, obojętność, popadanie w depresję oraz ciągły niepokój;
- niekontrolowane wybuchy płaczu, śmiechu czy agresji;
- częsta zmienność nastrojów, decyzji;
- lęk przed bliskością, nieufność, poczucie zagrożenia oraz niska samoocena;
- kłopoty z zasypianiem, koszmary nocne i kłopoty z koncentracją;
- zaprzeczanie i obwinianie się, bezradność, adaptacja do przemocy.

Konsekwencjami doświadczania przemocy przez dzieci, które mogą wystąpić:

- obrażenia cielesne;
- życie w poczuciu ciągłego strachu oraz zagrożenia;
- brak poczucia bezpieczeństwa i stabilności środowiska wychowawczego;
- liczne schorzenia psychosomatyczne;
- maltretowanie psychiczne może prowadzić do nieprzystosowania interpersonalnego (niski poziom kompetencji społecznych, trudności w kontaktach z rówieśnikami), deficytów intelektualnych (w zakresie możliwości poznawczych rozwiązywania konfliktów i kreatywności), problemów afektywno-behawioralnych (agresja, samoponížanie, lęk, wstyd i poczucie winy, wrogość i gniew, pesymizm i negatywizm);
- wykorzystywanie seksualne prowadzi do wysokiego poziomu agresji, poczucia osamotnienia, myśli samobójczych, zaburzeń snu, nadpobudliwości.

Konsekwencje społeczne doświadczania przemocy:

- przemoc domowa niszczy rodzinę jako komórkę społeczną, niosąc za sobą ryzyko powielania przez dzieci zachowań przemocowych oraz przenoszenia ich w swoje życie dorosłe;
- nie zapobieganie przemocy powoduje jej eskalację niosąc konsekwencje dla uwikłanych w nią rodzin i całego społeczeństwa.

ROZDZIAŁ II

Diagnoza problemu na terenie Dębłina

2.1 Skala zjawiska przemocy w gminie Dęblin

Niełatwym zadaniem jest określenie skali zjawiska występującej przemocy na terenie miasta Dęblin, gdyż prowadzone statystyki przez różne służby i instytucje przez cały czas ulegają zmianom. W rzeczywistości liczba osób doświadczających przemocy i osób stosujących przemoc w rodzinie

jest częstokroć większa od ujawnionej. Osoby doznające przemocy często nie zgłaszają jej między innymi z uwagi na poczucie wstydu i upokorzenia, poczucie winy oraz strach przed zemstą sprawcy.

Pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej w Dęblinie w 2010 r. monitorowali 9 rodzin, w których rozpoznano problem przemocy, a w 2011 r. problem ten dotyczył 8 rodzin. W ramach działania Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego Przeciwdziałającego Przemocy w Rodzinie w 2010 r. objęto pomocą 60 osób w tym 22 osoby doświadczające przemocy. W 2011 r. pomocy w punkcie skorzystało 59 osób w tym 20 to ofiary przemocy. Działania specjalistów w punkcie skupione były w szczególności na diagnozowaniu i ocenie sytuacji, udzielaniu porad, motywowaniu do podejmowania działań przez ofiary przemocy. W punkcie udzielono pomoc w realizowaniu postępowań wobec sprawców tj. przeprowadzaniu wywiadów środowiskowych, pisaniu pism, współpracy z przedstawicielami policji i prokuraturą.

Według danych wskazanych przez Komisariat Policji w Dęblinie wynika, że:

Rodzaj problemu	Rok	
	2010	2011
Liczba interwencji domowych związanych z przemocą w rodzinie	50	
Liczba postępowań wszczętych z powodu znęcania się fizycznego lub psychicznego nad rodziną	24	36
Liczba założonych „Niebieskich kart”	1	2

ROZDZIAŁ III

Zasoby gminy Dęblin umożliwiające realizację Programu oraz budowę gminnego systemu przeciwdziałania przemocy:

3.1 Zasoby instytucjonalne:

- a) Ośrodek Pomocy Społecznej w Dęblinie;
- b) Punkt Informacyjno-Konsultacyjny ds. Przemocy w Dęblinie;
- c) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Dęblinie;
- d) Komisariat Policji w Dęblinie;
- e) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Dęblinie;
- f) Poradnia Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu;
- g) Placówki oświatowe;
- h) Placówki ochrony zdrowia;
- i) Organizacje pozarządowe i instytucje kościelne;
- j) Przewodniczący i zarządy osiedli.

3.2. Analiza SWOT

Analizę SWOT przeprowadzono w oparciu o dostępne dane na temat mocnych i słabych stron istniejącego na terenie gminy Dęblin systemu pomocy dla ofiar i sprawców przemocy w rodzinie oraz dostępnego zaplecza i stosowanych procedur.

MOCNE STRONY:

- Funkcjonujący na terenie gminy Punkt Informacyjno-Konsultacyjny ds. Przeciwdziałania Przemocy;
- Powołanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy;
- Umiejętność wykorzystania istniejącego potencjału kadrowego w realizacji zadań z zakresu problematyki przemocy;
- Dobra współpraca instytucji oraz znajomość problemu i dobrze działające służby zajmujące się profilaktyką i wsparciem rodzin zagrożonych patologiami;
- Stała współpraca z samorządem gminy oraz mobilność i elastyczność działania tych jednostek;
- Znajomość lokalnego środowiska;
- Możliwość wykorzystania lokalnych mediów.

SŁABE STRONY:

- Brak wystarczających środków finansowych na zatrudnienie w pełnym wymiarze specjalistów pracujących z osobami uwikłanymi w przemoc;
- Brak łatwego dostępu do hostelu dla osób uwikłanych w przemoc dającym możliwość odizolowania ofiar;
- Brak całodobowej lokalnej infolinii na terenie gminy dla rodzin w kryzysie, w tym związanym z przemocą domową;
- Brak grupy wsparcia dla ofiar doświadczających przemocy;
- Brak zaufania ze stron ofiar przemocy do instytucji oraz strach przed opinią społeczną.

ROZDZIAŁ IV

Postanowienia ogólne programu

4.1. Czas realizacji programu:

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie został opracowany na lata 2012 – 2017 r.

4.2. Adresaci programu:

- a) rodziny i osoby dotknięte bezpośrednio zjawiskiem przemocy;
- b) rodziny i osoby zagrożone zjawiskiem przemocy;
- c) przedstawiciele instytucji i służb pracujący z osobami i rodzinami zagrożonymi bądź dotkniętymi przemocą;
- d) przedstawiciele władz lokalnych;
- e) społeczeństwo.

ROZDZIAŁ V

5.1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU:

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy oraz ochrona ofiar przemocy w rodzinie.

Osiągnięcie celu głównego jest uwarunkowane realizacją przedstawionych celów szczegółowych oraz działań:

5.2. CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU:

1. Podejmowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy;
2. Zwiększenie dostępności i efektywności działań profilaktycznych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie, adresowanych do różnych grup społecznych;
3. Podniesienie poziomu wiedzy, świadomości lokalnej dotyczącej przemocy domowej oraz zmiana nastawienia świadków przemocy do występowania o pomoc dla osób pokrzywdzonych;
4. Zapewnienie możliwości profesjonalnego wsparcia dla ofiar i sprawców przemocy;
5. Zintegrowanie środowisk i skoordynowanie działań lokalnych w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

5.3. DZIAŁANIA:

1. Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
2. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami w realizacji akcji edukacyjnych i kampanii mających na celu zmianę świadomości społecznej w obszarze przemocy w rodzinie – kolportaż materiałów informacyjno – edukacyjnych;
3. Publikacja artykułów w lokalnej prasie dotyczącej poradnictwa w zakresie przeciwdziałania przemocy;
4. Systematyczna edukacja społeczności gminy Dęblin poprzez opracowanie materiałów informacyjnych tj. ulotek, informatorów oraz broszur dotyczących zjawiska przemocy ze wskazaniem instytucji pomocowych;
5. Gromadzenie i udostępnianie informacji o instytucjach i organizacjach udzielających pomocy osobom dotkniętym zjawiskiem przemocy;
6. Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, w których stosowana jest przemoc;
7. Oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie poprzez motywowanie ich i kierowanie do udziału w programach korekcyjno – edukacyjnych;
8. Kontynuowanie przez pracowników socjalnych, przedstawicieli policji i kuratorów sądowych wizyt w rodzinach zagrożonych i dotkniętych przemocą;
9. Stała współpraca z Punktem Informacyjno-Konsultacyjnym Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, funkcjonującym przy MKRPA w Dęblinie w ramach udzielania porad, konsultacji psychologicznych, prawnych i socjalnych osobom doświadczającym przemocy.

ROZDZIAŁ VI

6.1. OCZEKIWANE EFEKTY PROGRAMU:

1. Systematyczne diagnozowanie środowiska.
2. Zwiększenie wrażliwości społecznej wobec aktów przemocy w rodzinie.
3. Zwiększenie dostępności profesjonalnej pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie.
4. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa członków rodzin doświadczających przemocy.
5. Nabycie umiejętności asertywnych zachowań przez osoby i rodziny dotknięte bądź zagrożone zjawiskiem przemocy.
6. Podwyższenie kompetencji służb zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie.

6.2. SPOSÓB KONTROLI REALIZACJI PROGRAMU:

Realizacja Programu będzie oceniana poprzez efekty wykazane w corocznym sprawozdaniu.

Podstawowymi wskaźnikami służącymi do ewaluacji programu są:

- liczba Niebieskich Kart i interwencji podjętych wobec rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie;
- ilość interwencji, udzielonych, konsultacji osób korzystających z Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

ROZDZIAŁ VII

BUDŻET PROGRAMU:

Źródłem finansowania zadań zawartych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Dęblin na lata 2012-2017 będą środki własne gminy oraz środki z budżetu państwa i innych źródeł.